

Dopisi in novice.

Iz Ternovega pri Il. Bistrici. Na, „Tovars“, tukaj nekaj iz moje potne torbice! Spravil sem svoje reči v kraj, in — hajd k slovesnemu sprejemu Maksovega trupla v Terst! Moram pa častitim bralcem povedati, da se nisem vozil enako kakemu veljaku, ampak capal sem peš do železne postaje Divače, blizu šest ur hodá od Ternovega. Zakaj da se nisim vozil, ugame vsak, ako mu povem, da sem učitelj na deželi s pičlimi dohodki. Kajti, znano nam je, da so za nas učitelje premalo novcev nakovali. Pa naj bo, kakor rado! Videl sem v Terstu vse slovesnosti ravno tako, kot kaki bogatin, ki se je v Terst po železnici v prvem razredu na mehkem stolu pripe-ljal! Hočem tukaj ob kratkem povedati, kaj sem vse v Terstu videl. V četrtek, 16. preteč. m. po deveti uri je pripeljala fregata „Novara“ lepo okinčana, truplo nesrečnega mehikanskega cesarja v Terst. Bilo je viditi na fregati namalanega nekaj iz njegovega življenja, postavim, kako so ga vstrelili itd. Pri morji, kjer so truplo djali na suho, je bil narejen lep most, in poleg tega mertvaški oder, kamor so potem trugo postavili. Iz tega odra so potem trugo djali na lepo okinčani mertvaški voz, na katerem so potem cesarjevo truplo v mesto peljali. Verh voza je bila krasna zlata krona. Ko je bilo vse v redu, so pe-ljali truplo lepo po časi v cerkev sv. Justa. Voz je peljalo 6 černo oblečenih konj. Truplu so prišli do morja naproti nadvojvoda Ludovik Viktor in drugi visoki gospodje, tudi prečastiti oo. kapucini, terzaški škof in njegovi korarji in veliko drugih duh. gospodov. Ko se je voz za-čel premikati, so za njim lepo se izverstili: Nadvojvoda L. Viktor, Tegethof s spremstvom, mnogo drugih vojaških gospodov, škof in ko-rarji, gg. oo. kapucini, drugi gg. duhovni itd. Jako krasen je bil ta sprevod! Vojaki so bili lepo vversteni poleg morja. DrugEGA ljudstva pa je bilo toliko, da se je vse terlo. Še celó po strehah in barkah je bilo mnogo ljudstva zbranega. Godle so žalostinke tri vojaške godbe. Streljanje topov, milo zvonjenje zvonov iz vseh zvonikov in ža-lostni černi perti, ki so iz oken doli viseli, vse to me je jako v serce ganilo, in milo sem zdihnil: Blagi, nesrečni Maks, počivaj mirno v boljšem kraju!

Potem sem malo Terst ogledal, in ob 3. uri popoldan sem šel že zopet nazaj proti domu. Od Občine proti Sežani doidem nekega voznika, in poprosim ga, da bi me na voz vzal, kajti čevlji moji so tako verlo mojo mast lizali, da sem bil ves čotast; pa neusmiljen voznik se me ne usmili, in se mi še posmehuje, ko me vidi po cesti brésti. Pridem do Sežane, potem pa jo mahnem po stranski cesti k mojemu dragemu prijatelju. Prijatelj me je zeló vesel; prinese mi vina, da se malo pokrepčam, in tudi po noči ostanem pri njem. Drugi dan se zgodaj napotim proti Divači. Od Divače do Vrem sem bil pismo-nos, kajti g. poštar v Divači mi je toliko pisem za Vrem naložil, da sem je komaj cefral proti Vremu, posebno ker je bila še slaba pot. Menda vže 3 mesce ni živa duša iz Vrem po pisma prišla! Ker mi ni bila cesta od Divače proti Vremah dobro znana, zato poprašam ne-

kega moža, ki je ravno iz hleva gnoj kidal, kje je prava pot proti Vremah. Mož me ščukasto pogleda in zamemra: „Da pert der bore Bek, ma morkens, das es der Bek net falen“, t. j. „To je prava pot, pa pazite da ceste ne zgrešite!“ Komaj sem to plentano nemščino razumel; mislil pa sem si potem: Mož, bolje vam je vso zimo gnoj kidati, nego se tako gerdo po nemški spakovati! — Ko v Vreme pridem, oddam breme, ki sem ga iz Divače prinesel, ter grem proti svojemu domu.

I. Zarnik.

Iz Planine. Že dolgo časa nam ni naš „Tovars“ nič povedal o naši družbi v pomoč učiteljskim vdovam in sirotam. Zeló radi bi zvedeli, kako kaj ta družba napreduje. „Tovars“ nam bo zeló ustrezal, če bo večkrat kaj povedal o tej družbi. Ko smo bili pri učiteljskem zboru, so vsi učitelji, ki so udje te družbe, — gospod dekana prosili, da bi tudi to v zapisnik postavili, da učitelji vljudno prosijo, da bi odbor imenovane družbe pokazal sklepni račun, ker 7 let je že preteklo, kar se je družba ustanovila, pa do danes nismo videli še nikakoršnega računa. Na Českem, kjer je več takih družeb, dajejo družbe račune, ki jih je že večkrat „Oesterr. Schulbote“ prinesel *).

L. Bo—c.

Od podnožja gorenskih planin o pričetku mesca januarja 1868. Večina tistih mož, ki so se bili lanskega leta mesca septembra zbrali na Dunaji pod imenom „Lehrertag“, je bila ljudskim učiteljem podpisala šmencan kumerno spričalo. Mislil bil človek, da ker nekteri Dunajčani vidijo edino le v nemškem elementu vso omiko in ves ljudski blagor, da bo „Lehrertag“ vsaj nemškim učiteljem dal kako spredstvo, ter jih malo bolj milostljivo sodil: pa glej nezgode! čez vse, bodi si Nemec, Slovan, Madžar, Talijan ali kdor koli si bodi; — čez vse je bila stekla enaka sodba, ki se glasi: „niks nuc“. — Privošili bi kakemu zmed tistih gospodov vekačev, ki so v dunajskem učiteljskem zboru vedeli toliko žvekati o pomanjkljivosti ljudskih šol, da bi jih vsaj za en teden vtaknili ko učitelje v kako ljudsko šolo; prima-ruha! sto stavim na eno, da bi ne zinili nikdar tudi ene več, razun k večjem, ako bi hotli dati resnici čast, da bi djali: Ljudski učitelji so terpini v naj bolj popolnem pomenu te besede. Le pride naj kaki tak modrijan — hlastač v ljudsko šolo s kakimi 100 ali še več otroci (in koliko je po Slovenskem tacih!), naj 2, tudi 3 razrede podučuje ob enem, in sicer naj več otroke, ki od doma ne prinesejo tudi toliko vednosti ne, kolikor je za nohtom črnega, potem bo videl, če je tudi popolno slep, zakaj šole ne rodiijo tistega in toliko sadú, kakor ga je želeti. Govorí, — pa kaj pravim — govori, — klati in hrústa se lahko marsikaj, ali kdor djansko skuša, ta vé, kako v marsikaki šoli pri resnično neumornem trudu in — skoraj bi rekel — pri kervavi prizadevnosti učiteljev sad le pičel pičel ostane. Je pač resničen slovenski pregovor, da „Bog dári delí!“ — pa kaj prašajo dandanašnje

*) „Tovars“ je o tej družbi že veliko govoril, in bo tudi sedaj priobčil rad vse, kar bo o njej vedel. Vredn.

visoko učeni dunajski modrijani za slovenske pregovore? — Lahko bi pa vprašali tudi dunajske zijalce: Ali je po zunajnih državah, kjer so šole po njih razsodbi in hvalisanji izverstvo vravnane in osnovane, vse res popolnoma, vse brez madeža? Časniki nam donšajo novice iz vseh pokrajin in držav cele Evrope; pa mnogokrat beremo od tam o siromištvu, revščini, sirovosti, neobtesanosti, hudobijah, pobjah, morijah itd. še dobro o toliki ali še večji meri, kakor se čuje to pri nas na Avstrijskem. Dajte nam, učenjaki, odgovor, od kod izvira v deželah „inteligencije“ to zlo? Vprašamo dalje tudi še (naj se nam ne zameri): Aali je tam gori na Nemškem, v tako zvanem „Reich-u“, konec leta pri toliki „idealni“ oliki vsaki šolar „premijan“? Če je temu tako, potem blagor vam, vi nemški knjigoteržci in bukvozezi! Vi gotovo poznate pri toliki obilni prodaji in zaslužku ob sklepu šolskega leta tisto deželo, v kateri se „cedi mleko in med“.

Pa pustimo to besedovanje! — sej vemo, kaj Dunaj dandanašnje tróbi, in kaki duh véje z malo izjembo tam gori. Katolik, zvesti kristijan biti, to ni nič več „modern;“ luč vere je mnogim le tema, torej vpijejo, da bi se jim usta kmali do ušes pretergale: „Bildung! Aufklärung! Licht! Intelligenz“, in kdo vé, kaj še vse! Ja, res, manjka jo „Bildung-e“, pa kje? Tam, kjer vere ni.

Učitelji slovenski! nastopili smo novo leto, ki nam bo gotovo mnogokrat ponujalo priliko, skazati se v tem, česar so nas naše ljube, verle, skerbne, bogoljubne slovenske matere učile. Storimo in spolnujmo zvesto to! Prizadevajmo se napredovati, pa le v tem, kar spoznamo, da služi nam, in naši nam v poduk in odgojitev izročeni mladini v dušni in telesni prid. Prilik k temu ima malokdo več, kakor ravno ljudski učeniki. — Kdor pa nam bo kvasil o „liberalizmu“, o „Fortschritt im Sinne des Zeitgeistes“, — „Trennung der Schule von der Kirche“ itd., ne menimo se z njim; naš edini odgovor za take „čencónaste razsvetljence“ naj bo: „niks nue!“

Rodoljub Podratitovski.

Iz pod Kuma. *) (Pomagajte sirotam ticam!) Dovolí „To-varš“, da ti pošljem to pismice, v katerem prosim pomoči ubogim živalicam, ki ravno sedaj v naj večji potrebi lakote merjejo. Huda zima je prignala množice večjih in manjših tičev v dolino in ravnino. Uboge stvari pa tudi tú na ravnem nimajo kaj jesti, ter od mraza in pomanjkanja žalostno poginjajo. Vsaki dan vidimo zjutraj pri cestah in za plotmi na tleh ležati mnogo zmerzujenih ščinkovcev, sternadov, senic, kosov, tašic itd. Vsi vemo, koliki dobrotniki so ti tiči po letu na naših vertih; kazimo se jim sedaj hvaležni s tem, da jim v tej prehudí sili kaj jedí podarimo. Matí ali dekla, kedar brišeš po kosilu ali južini mizo, verzi drobtine in male ostanke skozi okno na dvorišče; otroci, nabirajte skorjice kruha, kak merzel krompir, kako zernice žita itd., in metajte pod steno ubogim stradalcem; hvaležni vam bodo po letu za to!

Tičar.

Iz Ljubljane. Razpis prečast. knezoškofijskega konzistorija od 31. dec. preteč. l. s štev. 1959/481 naznanja, da je v bukvarnici Aratarjevi (Artaria et Comp.) sedaj še prišel na svetlo peti vezek Steinhauser-jevega atlasa, ktereja je sl. vlada že vlani učí-

*) Zakasnjeno.

teljem priporočevala. Ta peti vezek velja 1 gl. 35 kr.; posamni listi pa se prodajajo po 15 kr.; vseh pet vezkov vkup pa velja 4 gl. 60 kr.

— Neki „neduhoven“ piše v 3. l. let. „Zg. Danice“ o bratovščini sv. Cirila in Metoda, in med drugim pravi: „Vpišite vsak svojo šolo v bratovščino ss. Cirila in Metoda, in opravljajte vsaki dan vestno s svojo mladino z vso mogočo pobožnostjo bratovsko molitev!“ ... „Iz dna duše želim, da bi teh verstic ne preziral noben slovenski g. katehet in učenik, in da bi ss. Ciril in Metod letošnji praznik svojega godovanja imela toliko novih udov svoje prelepe bratoljubne bratovščine, kolikor šteje slovenska zemlje šolske mladine, in otroci naj vsaki dan skupaj glasno bratovsko molitev opravljajo“ ... „Upamo, če tudi verli „Uč. Tovarš“ naš svet za svojega sprejme in šolam priporoči, se bosta slavna svetnika na letošnji dan svojega godu z dopadanjem ozirala z nebés doli na naš blagi mladi slovenski zárod“. — „Uč. Tovarš“ sprejme sicer ta svet za svojega, toda prederzne se, da ga takole prearedi: Priporoča naj se v šoli lepa bratovščina ss. Cirila in Metoda, toda bolj odrasli mladini, kateri se že more dopovedati, kaj je razkolništvo itd. To bi bilo primerno v nedeljski šoli, ali še le takrat, kedar mladina šolo zapušča. Da bi pa mali otroci vsaki dan v šoli bratovsko molitev glasno opravljali, se nam ne zdi primerno. Kdor je imel z različnimi otroci v mnogih krajih opraviti, nam bo priterdil, če rečemo, da skupna, glasna molitev pri otrocih v šoli nima kaj vspeha, in da se redko kje in kdaj prav spodobno opravlja. Sicer pa bi rekli: Učitelj naj take in enake pobožne vaje pri mladini prepušča navadno raji katehetu ali sploh duhovnemu šolskemu predniku.

— Naš tovarš, g. L. Belar, nas je zopet razveselil z nekim svojim delom. Dal je na svetlo „M. Polko“, ktero je že c. k. vojaška godba s pohvalo igrala. Prodaja jo g. skladatelj sam po 30 kr. Kdor si jo kupi, je bo vesel.

Premembe v učiteljskem stanu.

V ljubljanski škofiji. Postavljeni in prestavljeni so gg.: Franc Cerar, pomočni učitelj v c. k. normalki v Ljubljani, za podučitelja v glavno šolo v Kočevsko mesto; Valentin Kumar, namestni učitelj v Idriji, za podučitelja in cerkvenika v Teržič; Karol Demšar, učitelj v Senožečah, je za trdno postavljen. — Preč. g. Ignaci Holzapfel, dekan v Ribnici, je umrl. R. I. P.!

Listnica. G. Fr. E. na Ž. in vsem, ki poprašujejo po napevih: „Tovarš“ bi iz serca rad prinašal napeve in tudi druge potrebne priloge, ako bi mu bilo le mogoče pritolikem pičlem številu svojih naročnikov. Notni tisk je bolj zamuden, in tedaj dražji od navadnega tiska; vendar upamo, da bo „Tovarš“ kmali prinesel več lepih napevov. Prosim, poterpíte nekoliko! — G. Fr. J. v M.: „Cecilija“ se še dobiva pri Gi-ontinetu. Prvi vezek velja 4 gl. 20 kr., drugi pa 2 gl. 50 kr. — G. J. H. v St. A.: Smo Vam poslali. — G. Iv. Z. v T.: O spisu: „V.“ morda v pismu. — G. L. B. v P. in drugim, ki nas to in uno prašajo: Prosimo, poterpíte! Ne moremo vsemu kaj!

Odgovorni vrednik:

Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:

Jož. Rudolf Mille.